

Република Србија
ВРХОВНИ СУД
Рев2 2721/2023
22.11.2024. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни суд, у већу састављеном од судија: Јелице Бојанић Керкез, председника већа, Весне Станковић и Радославе Мађаров, чланова већа, у парници тужиље АА из ..., чији је пуномоћник Милољуб Јовичић, адвокат из ..., против туженог Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, са седиштем у Београду, чији је пуномоћник Милош Мијатовић, адвокат из ..., ради утврђења постојања радног односа и поништаја решења, одлучујући о ревизији туженог изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1711/21 од 19.05.2022. године, у седници одржаној 22.11.2024. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована ревизија туженог изјављена против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 1711/21 од 19.05.2022. године.

ОДБИЈА СЕ захтев тужиље за накнаду трошкова ревизијског поступка.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 749/19 од 26.11.2020. године, ставом првим изреке, усвојен је тужбени захтев и поништено као незаконито решење туженог о престанку радног односа тужиље код туженог 01 број ../19 од 03.01.2019. године. Ставом другим изреке, утврђено је да је тужиља засновала радни однос на неодређено време код туженог, на пословима ... радника почев од 08.06.2012. године. Ставом трећим изреке, обавезан је тужени да тужиљу врати на рад. Ставом четвртим изреке, обавезан је тужени да тужиљи накнади трошкове парничног поступка у износу од 106.200,00 динара са законском затезном каматом од извршности до исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 1711/21 од 19.05.2022. године одбијена је жалба туженог и потврђена првостепена пресуда. Одбијен је захтев туженог за накнаду трошкова поступка по жалби.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужени је благовремено изјавио ревизију, због битне повреде одредаба парничног поступка и погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду применом члана 408. Закона о парничном поступку ("Службени гласник РС" бр. 72/11...10/23) - ЗПП, Врховни суд је утврдио да ревизија тужениг није основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2. Закона о парничном поступку на коју Врховни суд пази по службеној дужности, нити је дошло до пропуста у примени или погрешне примене које од одредаба ЗПП због којих се ревизија може изјавити по члану 407. став 1. ЗПП. Другостепени суд је прихватио чињенично стање утврђено првостепеном пресудом и оцену доказа, као и примену материјалног права, те поступајући у складу са чланом 396 став 1. и 2. ЗПП оценио битне жалбене наводе и навео разлоге које је узео у обзир по службеној дужности, у датом образложењу пресуде. Повреда из члана 374. став 2. тачка 12. ЗПП на коју се ревизијом указује, по члану 407. став 1. ЗПП, не представља разлог због кога се ревизија може изјавити.

Према утврђеном чињеничном стању, тужила је код туженог у периоду од 01.06.2011. године до 03.01.2019. године обављала рад по основу више сукцесивно закључених уговора о раду на одређено време на истоврсним пословима. Тужила је засновала радни однос код туженог уговором о раду од 30.05.2011. године на одређено време почев од 01.06.2011. године до 30.11.2011. године, због повећаног обима посла, на пословима ... у групи за ... послове. Након тога је закључила уговор о раду од 28.10.2011. године на одређено време због повећаног обима посла за период од 01.11.2011. године до 30.11.2011. године, за обављање послова ... у групи за ... послове, након чега јој је Анексом 1 уговора о раду продужен радни однос до 31.05.2012. године. Уговором о раду од 28.05.2012. године, тужила је засновала радни однос на одређено радно време због повећаног обима посла почев од 01.06.2012. године до 31.08.2012. године, за обављање послова виши референт за ... послова у групи за ... послове, након чега јој је Анексима уговора о раду продужен радни однос, прво до 28.02.2013. године, а затим до 14.01.2014. године. Уговором о раду од 16.01.2014. године, тужила је засновала радни однос за обављање послова радног места референт за ... послове и ... у групи за ... послове на одређено време због повећаног обима посла за период од 15.01.2014. године до 04.12.2014. године, а након тога уговором о раду од 08.12.2014. године за период од 05.12.2014. године до 04.06.2015. године за обављање послова виши референт за ... послова у групи за ... послове, сектор за Анексима 2 и 3 тужили је продужен радни однос на одређено време, прво до 04.12.2012. године, а затим до 03.06.2016. године. Уговором о раду од 03.06.2016. године, тужила је засновала радни однос на одређено време за период од 05.06.2016. године до 04.12.2016. године, који уговор јој је продужен анексом 1 и то за време трудноће и породилског одсуства, одсуства са рада ради неге детета и одсуства са рада ради посебне неге детета, у складу са чланом 187 став 2 Закона о раду. Након тога, тужила је у период од 30.06.2018. године до 03.01.2019. године на основу више сукцесивно закључених уговора о раду, била у радном односу на одређено време ради замене привремено одсутних запослених, до њиховог повратка. Решењем туженог од 03.01.2019. године тужили је престао радни однос закључно са даном 03.01.2019. године због истека рока на који је заснован.

Полазећи од утврђеног чињеничног стања, нижестепени судови су закључили да је тужила у периоду 01.06.2011. године до 03.01.2019. године, на основу више сукцесивно закључених уговора о раду на одређено време, обављала код туженог непрекидно истоврсне послове. Тужила је почев од 01.06.2011. године радила на пословима ... у групи за ... послове дуже од 12 месеци, па се истеком 12 месеци и 5

радних дана на истоврсим пословима, дана 08.06.2012. године, активирало правило о преображају радног односа на одређено време у радни однос на неодређено време, применом правила из члана 37 став 4 Закона о раду ("Службени гласник РС" бр.24/05..54/09). У таквој ситуацији, тужилци је незаконито престао радни однос због повратка привремено одсутног запосленог на рад, па је као незаконито поништено оспорено решење од 03.01.2019. године и тужени обавезан да тужилцу врати на рад.

По оцени Врховног суда, становиште нижетепених судова засновано је на правилној примени материјалног права.

Према одредби члана 37. Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр.24/05, 61/05, 54/09 и 32/13), радни однос се заснива на време чије је трајање унапред одређено када су у питању: сезонски послови, рад на одређеном пројекту, повећање обима посла који траје на одређено време и слично, те за време трајања тих потреба, а тако заснован радни однос непрекидно или са прекидима не може да траје дуже од 12 месеци (став 1.), с тим што се под прекидом рада из става 1. не сматра прекид рада краћи од 30 радних дана (став 2.). Радни однос заснован на одређено време постаје радни однос на неодређено време, ако запослени настави да ради најмање пет радних дана по истеку рока за који је засновао радни однос (став 4.). Према члану 195. наведеног Закона, одлука којом је повређено право запосленог или када је запослени сазнао за повреду права, запослени или синдикат чији је запослени члан ако га запослени овласти, може да покрене спор пред надлежним судом. Рок за покретање спора је 90 дана од дана достављања одлуке, односно од сазнања за повреду права.

Законом о изменама и допунама Закона о раду, који је објављен у „Сл. гласнику РС“, бр.75/14 од 21. јула 2014. године, а који је ступио на снагу 29. јула 2014. године, измењена је цитирана одредба члана 37. Закона о раду. Том новелираном одредбом, поред осталог, је прописано да уговор о раду може да се закључи на одређено време, за заснивање радног односа чије је трајање унапред одређено објективним разлозима који су оправдани роком или извршењем одређеног посла или наступањем одређеног догађаја, за време трајања тих потреба (став 1); да послодавац може закључити један или више уговора о раду из става 1. овог члана на основу којих се радни однос са истим запосленим заснива за период који са прекидима или без прекида не може бити дужи од 24 месеца (став 2). Ако је уговор о раду на одређено време закључен супротно одредбама овог закона или ако запослени остане да ради код послодавца најмање пет радних дана по истеку времена за које је уговор закључен, сматра се да је радни однос заснован на неодређено време (став 6). Новелираним одредбама Закона о раду, у члану 195, прописано је да рок за покретање спора износи 60 дана од дана достављања одлуке, односно од сазнања за повреду права.

У конкретном случају, тужилка је са туженим закључила више уговора о раду на одређено време и анекса уговора о раду у периоду 01.06.2011. године до 03.01.2019. године за рад на истоврсним пословима. Тужилка је у периоду дужем од 12 месеци обављала исте послове – ... послови ..., а и након истека 12 месеци континуираног рада на одређено време, и даље је била у радном односу код туженог и обављала истоврсне послове све до краја радног ангажовања 03.01.2019. године, тако да је укупно гледано, рад на одређено време у конкретном случају трајао дуже од 8 година.

Имајући у виду наведено, да Закона о раду који је био у примени до 28. јула 2014. године дозвољава максимално уговарање рада на одређено време за период не дужи од 12 месеци, закључивање више сукцесивних уговора на одређено време за обављање истих послова, који са прекидима или непрекидно траје више од 12 месеци, представља злоупотребу права (вршење противно циљу) од стране послодавца, јер указује да се у конкретном случају не ради пословима привременог карактера због повећаног обима посла, сезонским пословима и слично, већ континуирани рад тужиље у трајању од више година на истим пословима представља одраз сталне потребе послодавца.

Следом изнетог, по становишту Врховног суда, испуњени су услови за преображај радног односа заснованог на одређено време у радни однос на неодређено време дана 08.06.2012. године, применом правила садржаног у члану 37. став 4 ("Службени гласник РС" 24/05... 54/09), који је важио у време настанка спорног односа, будући да је тужилца након континуираног рада од 12 месеци, наставила да ради код туженог 5 радних дана и дуже.

Чињеница да тужилца још тада није покренула спор за утврђење да је заснован радни однос на неодређено време не доводи до закључка да тужилца није благовремено поднела тужбу у смислу одредбе члана 195 Закона о раду. Ово стога што рок за подношење тужбе за утврђење да је радни однос заснован на одређено време постао радни однос на неодређено време почиње да тече од дана достављања решења о отказу, односно фактичког престанка радног односа, јер је тада видљива повреда права запосленог. Код наведеног, правилно нижестепени судови закључују да се рок од 60 дана за подношење тужбе има рачунати од дана када је тужилци радни однос престао дана 03.01.2019. године, који рок није истекао у време подношења тужбе 08.03.2019. године.

Неосновано се наводима ревизије указује да је тужени након истека сваког претходног уговора о раду на одређено време доносио посебна решења којима је исти уговор отказиван, а чији поништај није тражен, с обзиром на то да у смислу члана 175. став 1. Закона о раду радни однос заснован на одређено време престаје истеком рока за који је заснован, па решење о престанку радног односа има декларативни карактер, а тужилца је по истеку сваког уговора на одређено време настављала да ради без прекида у раду, закључивањем нових уговора о раду на истим пословима.

Код наведеног, како је у у конкретном случају наступила правна фикција прерастања радног односа на одређено у радни однос на неодређено време, то је правилан одлука којом је решење од 03.01.2019. године о престанку радног односа поништено као незаконито и тужени у складу са одредбом члана 191. став 1. Закона о раду у обавезан да тужилцу врати на рад.

Неосновано се ревизијом тужени позива на забрану запошљавања код корисника јавних средстава, будући да је тужени корисник јавних средстава. Ово стога што је забрана запошљавања у јавном сектору, као једна од мера фискалне консолидације, установљена чланом 1. Закона о изменама и допунама Закона о буџетском систему („Службени гласник РС“, бр. 108/2013 од 16.12.2013. године), које измене су ступиле на снагу 07.12.2013. године, па се не могу применити на конкретан

случај, с обзиром на датум испуњења услова за преображај радног односа, који претходи овим изменама.

Како се осталим наводима ревизије оспорава оцена изведених доказа и утврђено чињенично стање, због чега се ревизија не може изјавити према члану 407. став 2. ЗПП, то је применом члана 414. став 1. ЗПП Врховни суд одлучио као у изреци.

**Председник већа – судија
Јелица Бојанић Керкез, с.р.**

За тачност отправка
Заменик управитеља писарнице
Миланка Ранковић